

die met Hem
s; en hebben
denken, waar-
ld?"
waaruit deze
als waarin ze
op de eerste
e vanzelf ge-

licht zoeken,
Jezus Christus
de richting,
Paradijs heb-
zus' mensche-
is voor ons

is in wat het
hling der vro-
t, dat, als in
het stof waar-
keert tot God
us, gedurende
van zijn ster-
en Vader die

s: „Vader, in

vertuigend, dat
n moordenaar
gaan, nergens
ken zijn.

we, naar den
et Schrift te
passing waar-
ud- en Nieuw
g worden —
Nieuwe Testa-
wordt, en of
t over wordt

eval te zijn.

Paulus, dat
Paradijs, en
woorden, die
s te spreken",
us aan de ge-
wie overwint,
len boom des
rads Gods is.

beide Schrift-
in den hemel.
postel in vs 4
Paradijs, dat
in tot in den
2:7, want als
met het loon
n altijd naar
s geen twijfel
te denken in

in aangezicht
nog, als de
teengaat, zeg
nule: Verheft

even ons geen
iensten, welke
van de open-
heid van het

chouwing het
Het beeld dat
sveld van de
de geest om
chouwing van
heeft. Wend,
is het gebod

ng; en het is
dat de imagi-
zieleherders
belagers van
d gesteld met
onmatigheid.
nerij, de mij-
achtigste zelf-
n is de droom
roomen staat
i vergif. Welk
en aanschou-

heid is door
erkt tot een

t aantal per-
reert zich om
eert zich een

hard werken
vader verlof
en Fransche
rugzak, een
lik aanteken-
entueel slecht
bg.

heeft hij ge-
weggetjes om-
aalf uur heeft

En daarmee is, zooals ik zeide, eigen-
lijk ook reeds de tweede vraag beantwoord: of
het door Jezus in Lukas 23 bedoelde Paradijs
hetzelfde is, als dat waarvan ons openbaring wordt
gedaan in Genesis 2.

Het spreekt toch vanzelf, dat die twee niet iden-
tiek kunnen zijn.

Hemel en aarde houdt de Schrift steeds uiteen
als twee geheel verschillende sferen. Verschillend
niet alleen wat betreft de plaats die ze innemen
in de ruimte, maar ook wat aangaat hun natuur,
hun bestaanswijze en bestaansorde.

Er zijn, zegt de Apostel in 1 Cor. 15, aardse
lichamen, en er zijn hemelsche lichamen. En
wat de Schrift scheidt of onderscheidt, moeten
wij toezien niet te vermengen of te vereenzelvigen.
We mogen het aardse Paradijs, waarvan Gen. 2
verhaalt, evenmin verhemelschen, door 't een ove-
rigens onbeschrijfelijk soort hoogere werkelijkheid
toe te schrijven, als, bij den val, naar den hemel lateu
verhuizen, gelijk enkele van de oude kerkvaders
deden. Het aardse Paradijs is er niet meer:
op aarde niet, en in den hemel niet.

Maar wat we erin verzonddigen en er mee ver-
loren: de ongebroke en zalige gemeenschap met
onzen God — die heeft de tweede Adam, onze
Heere Jezus Christus, voor ons herwonnen, en die
wacht, aanstonds bij hun dood, allen die in Hem
gelooven.

En daarom: omdat de ziel en de heerlijkheid van
de eerste Paradijsweelde de gemeenschap was
met onzen God, en die gemeenschap in den hemel
weer het deel wordt van Jezus' verlossing —
daarom wijst Openb. 2:7 ons het Paradijs in den
hemel, en noemt de Apostel Paulus in 2 Cor. 12
den hemel-zelf het Paradijs.

B.

F.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Het Raadsel van het Kindergetuigenis.

I.

Hoewel een onderwerp als dit eigenlijk te breed
is voor een artikels-gewijze behandeling in ons blad,
onderneem ik deze poging ter wille van het groot
belang der zaak.

Immers — sinds de strafwetgeving den Neder-
landschen Rechter de schuldquaestie ook op
basis van kindergetuigenissen ter be-
oordeeling gaf, — sinds, om het wat kras te
zeggen, 'n „kinderschreeuw" mede iemands ver-
oordeeling ten gevolge kan hebben, — roept dit
vraagstuk wel tot zeer ernstige bezinning.

hij zijn sober herdersmaal gehouden met brood,
kaas, en water uit een heiligen-bron. Nu komt
hij tusschen hoog opgaand geboomte en volgt een
soort van lage parkmuur, overgroeid van gras,
mos en varen. Aan deze muur komt schier geen
eind. Elke kromming is een nieuwe attractie en de
aanleiding tot uitstel van de rust. Dan, na een laat-
ste bocht, schemert door het stammengewemel
een wit veld, dat zich spreidt onder het klare
zonlicht. Het is een wei vol margrieten wier
kronen een vlak vormen en waarboven het or-
kest zweeft van duizenden zoemende, sjirpende
en gonzende insecten. Daar achter, op drie hon-
derd meter er vandaan, o wonder! een oud kas-
teel, het meest authentieke oude kasteel, dat hij
ooit gezien had. Hooge muren, vanwaar donkere
klomp-pruiken neerhingen, een machtig hoofd-
gebouw versterkt met vier of vijf dikke torens,
elk gekapt met top en spits van verweerde
en bemoste leien, alle van minstens vier verdiepin-
gen, een paar tweelingtorens, die de ingang flan-
keeren en verscheidene daarachter, die met spits
en weerhaan in de tusschenruimten oprijzen als
sarracenenhelmen. En dan, als eenig uitsteeksel
op de enorme muurvlakken overal de galerij met
werpgaten, en als eenige opening een stel oude
vensters zonder kroonlijst, smal als schietgaten,
alles geroosterd, gebakken, geblakerd door de zon,
en blinkerend als oud goud in het azuur van de
strakke hemel.

Nadat de oogen van den jongen man zich tot
verzadigen hebben vergast aan deze zeldzame aan-
blik, drijft de nieuwsgierigheid hem de poort in.
Twee hooge pijlers geven onmiddellijk toegang tot
de binnenplaats, die omgeven is van schuren,
stallen en bokken die vol zijn van de kenteeken-
en van landelijke bedrijvigheid. Maar hoe vreemd
toch, dat daar geen enkele uiting is van leven,
geen klompengerkep op de platte vloersteen-
en, geen gekners van een pulkelling, geen runder-
geloei achter in een stal, geen gekakel in de kip-
penhokken, geen hond die zijn ooren schudt. Hij
treedt nader bij. Kijkt eens achter een muur of
daar niet in de schaduw een boereknecht een
gareel zit te repareren of nieuwe tenen steekt in
een kapotte mand. Toch moest in deze verlaten-
heid het leven pas nog geweest zijn: daar in een
drenkbak is versch water voor het vee, rechts
liggen een paar groote bossen droge struikhei-

Weliswaar biedt de wettelijke regeling eenige
waarborgen, dat niet lichtvaardig kindergetuige-
nissen als bewijsmiddelen zullen worden gebruikt
en stelt zich de Hoge Raad op het standpunt,
dat daartoe in het vonnis „de bijzondere redenen"
moeten worden opgesomd, n.l. dat deze kinderen
ondanks hun jeugdigen leeftijd door houding
en antwoorden ter terechtzitting blijk moeten
hebben gegeven, de gestelde vragen volkomen
te hebben begrepen. Eindelijk vindt de beklagde
een niet te onderschatten veiligheids-gedachte in de
wetenschap, dat de Hollandsche Rechters bekwaam
en serieus zijn, doch: dwalen is en blijft men-
schelijk! — — —

* * *

De moeilijkheden bij het waardeeren van getu-
igenissen schillen allereerst in de waarneming.
Immers, — getuigenis afleggen is het sprekend
weergeven van een waarneming; zij is, vol-
gens Prof. Waterink, die handeling van onzen
persoon, waardoor wij een aanwezig „iets" be-
wust opmerken op zulk een wijze, dat wij van
dat „iets" een voorstelling ontvangen. Die „voor-
stelling" wordt in de herinnering bewaard; het
later getuigenis dient er een getrouwe weergave
van te zijn.

Vanwaar nu, dat bij ieder mensch foutieve re-
producties van waarnemingen mogelijk zijn, al is
hij zelf subjectief volkomen eerlijk? Vooreerst,
omdat het gevaar bestaat, dat men in de praktijk
niet onderscheidt tusschen het werkelijk waar-
genomen en het in het waarnemingsproces
erbij gedachte. Zoo kan men getuigen, iets
te hebben waargenomen, terwijl toch eigenlijk dat-
gene, wat men zegt waargenomen te hebben, groo-
tendeels bestaat uit dit „erbij gedachte"; de waar-
neming is dan gecompleteerd met bepaalde
gedachten, die er a.h.w. zijn „ingeschoven". Voorts
(hier terzijde latend het verschil tusschen „herin-
nering" en „geheugen", dat soms verwarrend kan
werken) kunnen ook geheugenfouten de oor-
zaak zijn van onjuiste reproductie van het waar-
genomen.

Wilt ge voorbeelden?

Op een cursus, die een Duitsche Staatsanwalt
voor aanstaande rechterlijke ambtenaren hield,
nam hij belangwekkende proeven:

Een voorwerp, dat ieder der deelnemers sedert
jaren dagelijks te zien kreeg, moest worden be-
schreven. Van de gegeven beschrijvingen kon wel-
iswaar 80 procent als juist, schoon niet volmaakt
gelden, doch van de kleur van het voorwerp zou
men zich uit die beschrijvingen geen nauwkeurige
voorstelling hebben kunnen vormen.

De deelnemers moesten het looneel van een ge-
fingeerde inbraak opnemen en een schets er
van maken. Drie weken later werd hun, zonder dat
hun dat vooruit gezegd was, verzocht een beschrij-

klaar om aanstonds in de oven verstookt te wor-
den, en aan de voet van de hooimijt is het kippen-
voer kwistig gestrooid.

Hoe hij ook zijn best doet om de aandacht te
trekken, en kucht en met de punt van zijn stok
over de grond strijkt, het brengt niet de aller-
geringste wijziging in de aanblik van deze vreemd-
soortige verlatenheid.

Eindelijk komt hij door een deur in een groote,
sombere vestibule, waarin van het ene tot het
andere einde een rij van groote herte-koppen de
eenige wandversiering zijn. Alle deuren gesloten,
behalve één, rechts. Daar is misschien een dienst-
bode. Op zijn teenen gaat hij er heen, steekt zijn
hoofd naar binnen, en wat ziet hij?... Een enorme
zaal, vreemd verlicht, met naakte witte muren,
en daarin geluidloos en bewegingloos een schaar
van boeren en boerinnen, van arbeiders en arbeid-
sters, in 't zwart, op hun Zondags, en allen kijkend
in een richting. Een enkele draait even 't hoofd om
naar hem die naar binnen kijkt. Dan, als hij
tegen de muur is gaan staan, krijgt hij groote
spijt, dat hij binnen gekomen is. „Wat was ik
liever in mijn bosschen gebleven!" denkt hij, want
achter in de zaal te midden van een honderdtal
brandende kaarsen, ziet hij tusschen de bloemen
een vrouw liggen wasbleek van gezicht en van
handen.

Daar blijft hij staan met neergeslagen oogen,
de gevangene van al die boerenmensen en van
de plechtige stilte, waarin die allen verzonken
waren. Het was er afschuwelijk warm, de lucht
trilde er als boven een stoppeld. Hij hoorde
het gepevel der gebeden, hij zag de gesmolten
was afdruipe op de ruggen van zijn burea. Kaars-
enwalm, bloemengeur, zweet, veldgeur en stal-
lucht.

Daar lag de doode in een groote witte sluier,
waaruit alleen haar profiel en hare handen te
voorschijn kwamen. Op haar borst lag een cruci-
fix. Rozen waren om haar gestrooid, witte, maag-
delijke rozen, opgehoopt en verleppend tot midden
tusschen de kaarsen.

Als een laatste restje leven schampten en speel-
den over het effen voorhoofd en de verstijfde wan-
gen de glansen van het kwijnende licht der was-
kaarsen; en naarmate de kalmte in hem terug
kwam, werd hij getroffen door de verheven uit-
drukking van dat gezicht, waarop alle aardse

ving van het gevondene te geven en bovendien
schriftelijk 36 bepaalde vragen te beantwoorden.
In de beschrijving was slechts op 52 procent
der vragen het antwoord te vinden en van die
antwoorden was dan nog 20 procent onjuist. De
schrijvers waren goede juristen. Merkwaardig was
ten slotte, dat twee zeer opvallende verschijnselen
op de plaats van het misdrijf niet of nauwelijks
waren opgemerkt. Vooreerst lag te midden van
een bos loopers een losse looper in omgekeerde
richting, ten tweede lag in een openstaande lade
een tang. De losse looper was door niemand, de
tang slechts door 13 procent der deelnemers be-
merkt. Deze bijzonderheid stemt vooral sceptisch
tegenover verklaringen als: „Indien dit of dat zoo
gewoos was, had ik het moeten zien".

De deelnemers hadden de plaats van een gefin-
geerden moord moeten opnemen en daarvan
een schriftelijke beschrijving moeten maken. Te-
vens was hun medegedeeld, dat zij over hun waar-
nemingen vermoedelijk na twee maanden een ver-
hoor zouden ondergaan. Op den bepaalden tijd
werden hun 39 vragen gesteld. Van de antwoorden
kon slechts 64 procent als juist gelden.

Opvallend was ook, dat bij de plaatsopneming
zelf slechts vijf der deelnemers op het denkbeeld
kwamen, het nummer van het gevonden pistool
te noteeren, en, wat nog sterker is, slechts twee
hunner het juiste nummer hadden opgenomen.
Verder was een zeer merkwaardig verschijnsel,
n.l. een aantal zwarte vlekjes rondom de wond,
die op de pop, die het lijk voorstelde, waren
aangeduid, door niemand opgemerkt. Van de later
gemaakte fouten moest dan ook een belangrijk
deel als waarnemings-, niet als herinneringsfouten
beschouwd worden.

* * *

Gezien deze voorbeelden wekt het geen verwon-
dering, dat de moeilijkheden ten aanzien van
kindergetuigenissen nog veel gróóter zijn; de
litteratuur verschaft hiervoor verschillende ge-
gevens.

In 't algemeen eerst dit:

Dr Hamaker heeft in een belangrijk artikel
in het „Tijdschrift voor Ervaringsopvoedkunde"¹⁾
opgemerkt, dat de fout van wat ik zoeven noemde
het „inschuiven" van eigen bepaalde gedachten in
de waarneming (hij noemt dit „interpreteeren",
„verklaren" van het verschijnsel) minder geschiedt,
naarmate iemand meer ervaring en kennis heeft
en op grooter ontwikkelingspeil staat.

Voorts wijst hij erop, dat de menselijke geest,
gewoonlijk onbewust, de ontstane gapingen in een
herinneringsbeeld tracht aan te vullen, wat in
nog sterker mate geschiedt bij kinderen, — gelijk

¹⁾ Jg. II, Afl. I.

zorgen en alle ijdele beroering tot vrede waren ge-
sublimeerd.

Het was onmogelijk de leeftijd van deze doode
te bepalen; maar waartoe zou dat gediend heb-
ben? Deze gelaatstreken hadden bewaard de
schoonheid van een leven, dat geheel toegewijd
was geweest aan de dienst der hoogste idealen.

Wat die vrouw geweest was, zag men nog in de
buitengewone houding van die gansche menschen-
schaar. Tusschen de kalme majesteit van dat
vrouwengezicht en die eendrachtig gebogen rug-
gen was een band, die de dood niet had kunnen
verbreken. Hij voelde de droefheid en de rouw
van al de trouwe harten, de eenheid van aller
gedachten. Het gepevel der gebeden werd tot een
koor zoo ontroerend, dat de oogen van dezen on-
verwachten toeschouwer vol schoten van tranen,
en hij het hoofd in weemoed boog.

Als hij weer opkijkt, staat er iemand voor hem,
een wonderlijke verschijning, een bijna vreemd-
soortig iemand, die de boeren heeft op zij ge-
schoven en nu, op drie pas afstands, hem aan-
staart met een doordringende blik. Hij verwacht zoo
iets allerminst, en voelt zich nu verre van op
zijn gemak.

Stel u voor een oude heer, indrukwekkend ma-
ger, haast een skelet, zwarte handschoenen, zwarte
gekleede jas, een onvleeschte adelaarskop, zijn
bijna geheel kaal hoofd houdend in een onver-
gelijkelijk fiere stand, de neusgaten vol met haar,
en van onder de diepe wenkbrauwbogen, twee
schitterende oogen, die hun vurige blik op den
bezoeker richtten.

Hij schijnt dezen te willen vragen, wat er van
zijn dienst is. De jonge man beduidt hem, ook
zonder woorden, dat hij zich maar niet met hem
bemoeien moet. De oude heer schijnt het te be-
grijpen en, met volmaakte beleefdheid een buiging
makend, gaat hij weer naar zijn plaats van daar
even, recht als een paal en met de hand in de
holte van zijn magere lendenen.

(Wordt vervolgd.)

MARMELSTEIN.

²⁾ Ik mag den argeloozen lezer er wel opmerkzaam op maken,
dat deze schrijver niet verward moet worden met René de
Chateaubriand, den schrijver van *Le Génie du Christianisme*,
die ruim honderd jaren geleden met zijn prachtige proza de
wereld in ontroering bracht.

³⁾ Wij bedoelen hier niet, de staf te breken over alle verheel-
ding. Fantasie, die niet de streeling van het individu zelf beoogt,
valt geheel buiten deze beschouwing.